

De Digitale Snelweg

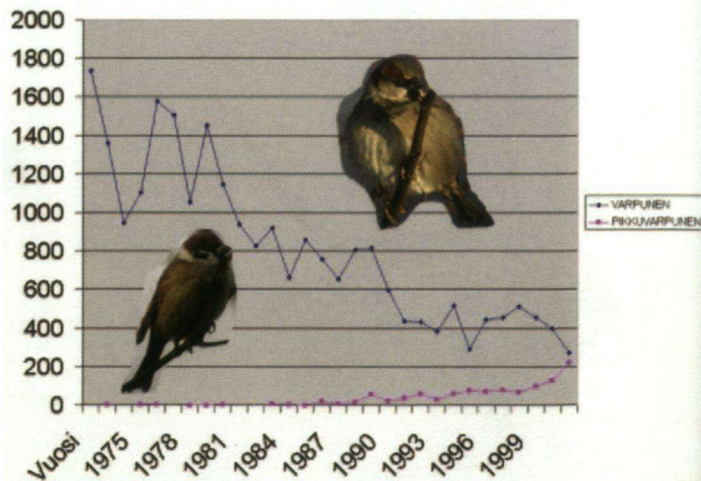
Vogels kijken langs De Digitale Snelweg

Nummer 38

Peter Meijer

De Rotsmus en andere mussen

In een artikel over de Ringmus dat ik in het KNNV-tijdschrift *Natura* publiceerde, meldde ik een en ander over de naamgeving van deze soort (*Natura* 2001 (4): 122). Interessant vond ik de verklaring hiervan. De wetenschappelijke naam *Passer montanus*, hetgeen 'mus van de bergen' betekent, roept namelijk

Vanaf 1973 telt een lokale werkgroep in Finland de Huismus. Bron: Internet.

Steenuil.

Foto: Jelger Herder.

vragen op. De Ringmus is geen uitgesproken bewoner van de bergen. De beroemde Italiaanse vogelkenner Aldrovandus (Ulisse Aldrovandi, 1522-1605) hanteerde in zijn driedelig werk 'Opera Ornithologia' (1599-1603) deze naam al. Als wij de plaatjes in een boek van zijn navolger Jonstonius (het werk uit 1660 is in 1976 heruitgegeven) bekijken, dan lijken de tekeningen meer op de Rotsmus *Petronia petronia*. Of Aldrovandri, die in Bologna woonde, de Rotsmus zelf heeft gezien is niet zeker. Horst Gesner meldt in 1669 dat Aldrovandus de *Passer montanus* 'de mooiste onder de Mussen' vond, 'op zijn kop kastanjebruin' en ook 'geel op rug en vleugels' en 'met een geheel gele staart'. Dit is niet bepaald de beschrijving voor de Rotsmus en ook niet voor de Ringmus. Er lijkt wel 'veel Sijs in' te zitten'.

Een e-mailtje gestuurd door professor Roberto Zarelli trok mijn onmiddellijke aandacht. Hij woont namelijk in Bologna en hij schrijft dat de Italiaanse *Mus Passer italiae* de laatste vier à vijf jaar achteruitgaat in de stad. Hij wijst op het feit dat de Huismus en de Spreeuw op de Britse 'Rode Lijst' zijn gezet. Wat zijn toch de oorzaken? Komt dit toch door de veranderingen op het platteland? De KNNV heeft met het speciale Natura-nummer over mussen al veel antwoorden voor de achteruitgang

van de Huismus in Nederland gegeven.

Arto Juvonen uit Finland wijst naar een grafiek die te vinden is op internet (<http://www.saunalahti.fi/~pslybrnff/talvilintulaskenta/varpuset.jpg>). Daaruit blijkt de enorme teruggang van de Huismus in Finland. Vanaf 1973 telt een lokale vogelwerkgroep deze vogels in de winter in de plaats Porvoo, dichtbij Helsinki. De Ringmus daarentegen gaat daar erg vooruit.

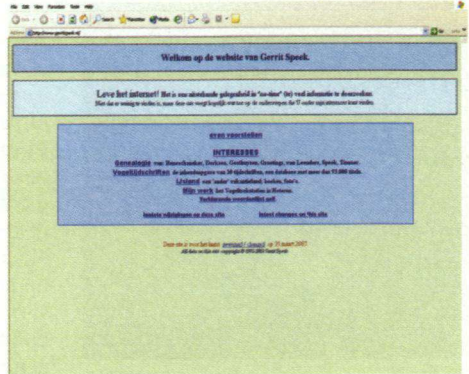
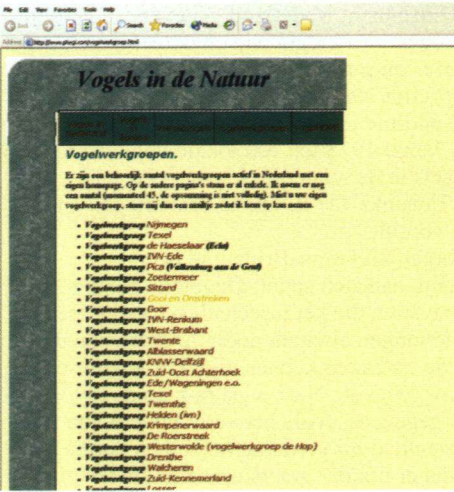
Nick Morgan uit Groot-Brittannië heeft een opmerkelijk aandachtspunt. Ongelode benzine zou stoffen bevatten die het insectenleven reduceren. Omdat de jongen eiwitten nodig hebben, zou dat één van de oorzaken kunnen zijn. Dit is voor mij een nieuw gegeven. Nick wijst ook op de al bekende gegevens, zoals het verminderen van nestgelegenheid bij moderne huizen en natuurlijk het feit dat er minder graankorrels te vinden zijn. Milan Vogrin uit Slovenië meldt gemiddelden van een telling in Zalec, een kleine stad in het midden van dit land. In de zomer zijn er daar in het centrum gemiddeld 62 paar Huismussen per tien hectare te vinden en in de buitenwijken 85 paar. In de winter zijn er op die plaatsen respectievelijk 150 en 185 individuen per hectare te vinden.

Paul Tout uit Italië noemt ook een aantal factoren die ik tot op heden nog niet was tegengekomen. In de stadstuinen hebben de Huismussen veel concurrentie gekregen van soorten zoals Putters, Vinken en Groenlingen, maar ook van andere soorten die onze voedertafels graag bezoeken. Ook de Turkse Tortel is zo'n concurrent en natuurlijk de 'soepduiven'. De toename van de Sperwer heeft ook invloed.

Het weten waard

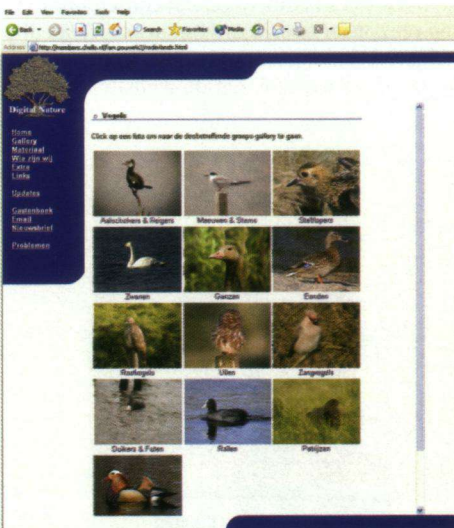
Op <http://www.phegi.com/vogelwerkgroep.html> vind u een plek waar heel veel vogelwerkgroepen met een eigen website genoemd staan. Peter Hegi is de auteur van deze website. Op de website wordt

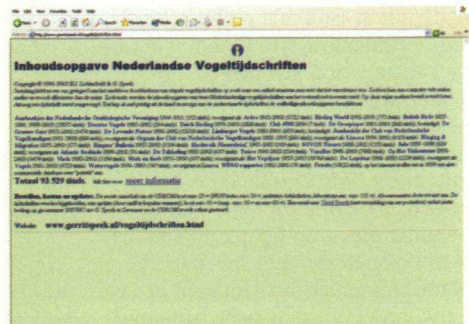

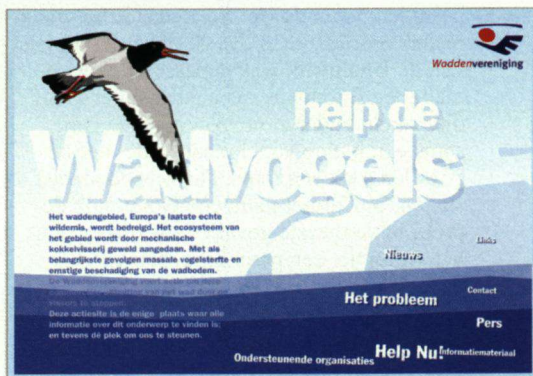
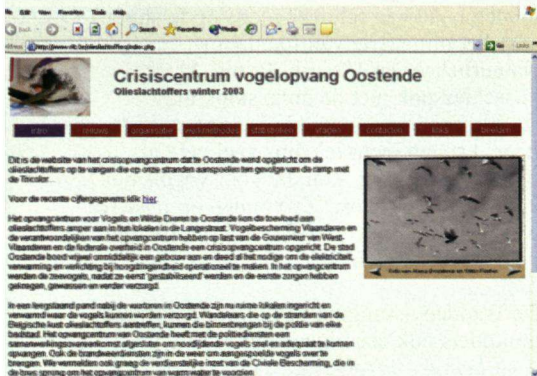
aan hobby en werk veel aandacht besteed. Peter is nascholer in de psychiatrie en geïnteresseerd in neurowetenschap. Op zijn pagina's vindt u veel links naar diverse interessante onderwerpen. Zijn stamslot Hegi nabij Winterthur in Zwitserland wordt niet vergeten! Nog een site waar (te) veel informatie te vinden is <http://www.gerritspeek.nl/>. Dat 'te' slaat op alle informatie die er zoal op het internet en op diverse sites staat. Dat is heel veel. Gerrit Speek heeft samen met Henk Lichtenbeld een CD-rom gemaakt met gegevens uit heel veel Nederlandse vogel-tijdschriften. Monnikerwerk, zo lijkt mij. Meer dan negentigduizend titels (om precies

te zijn: 92.275) zijn opgenomen in dit bestand. Het is te koop voor een prikkie: € 25,00 (voor NOU-leden is de prijs nog € 5,00 voordeliger). Daarnaast heeft Gerrit nog tijd over voor genealogie. Ook interessant. En natuurlijk is er een link naar het Vogeltrekstation, waar Gerrit werkt: <http://www.vogeltrekstation.nl>. Voor mooie vogelfoto's uit Argentinië en Alaska surf naar http://www.jacobwijpkemaservices.nl/index_bestanden/fotografie.htm. Jacob Wijpkema woont in Siddeburen en is veel op reis voor zijn werk. Dit blijkt uit zijn website.

Alpengierzwaluw
Op 3 januari meldt Hans Westendorp: 'Er is nu nog geen definitief besluit genomen waar de Alpengierzwaluw losgelaten zal worden. Dit wordt bepaald door het moment waarop hij het geschikte gewicht (circa 100 g) heeft bereikt. Ook hangt het af van de (on)mogelijkheden met betrekking tot het verkrijgen van een vergunning. Zodra er meer bekend is, laat ik dat via een algemeen e-mailbericht weten aan alle geïnteresseerden'.

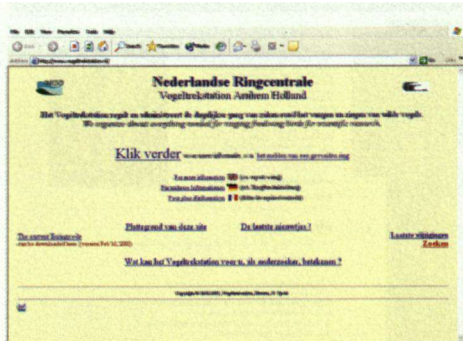
Reacties van lezers

Frans Post uit Tilburg schrijft naar aanleiding van het stukje 'historie en vogels': 'In het Vogeljaar 50 (2) 2002, pagina 75, verbaasde je je over het feit dat beroemde vogelaars op vogels schoten in plaats van een kijker te hanteren. In Nederland deden bekende vogelaars dat ook. Baron Snouck-aert van Schauburg schoot in 1912 een Goudvink in zijn tuin die aan de pruimenbloesem pikte en hij vroeg zich af waarom zulk schadelijk tuig door de wet beschermd moest worden. Bij het determineren van vogels was zijn buks (sic!) het voornaamste hulpmiddel. Zie ook mijn boek "Natuur in Noord-Brabant. Twee eeuwen plant en dier" (1996), pagina 179, uitgegeven door de Stichting Het Noord-Brabants Landschap te Haaren (ISBN 90-8012269)'. Johan Thissen van Vogelbescherming Nederland schrijft: 'Naar aanleiding van De Digitale Snelweg nummer 35, onder het kopje "Vreselijk" meld ik u het volgende: De Vogelrichtlijn verbiedt inderdaad de jacht op vogels tijdens de broedtijd en tijdens de trek naar hun broedgebied. Het is niet zo dat de Europese Gemeenschap alleen vogels die op een nest zitten, wil blijven

beschermen. Graag informatie waar u dit gerucht vandaan hebt. Het is niet zo dat "De Europese richtlijnen niet helpen".

Voorbeeld: dit jaar is de illegale vangst van vogels op Cyprus voor het eerst effectief bestreden. Bron: "BirdLife International rapport aan het Standing Committee van de Conventie van Bern". Dit komt alleen maar omdat Cyprus wil toetreden tot de Europese Unie. Ik betreur het dat uw berichtgeving een verkeerd beeld geeft van de effectiviteit van Europese wet- en regelgeving'. De richtlijnen zijn blijkbaar wel goed, maar het gedrag dat deze moet bewerkstelligen is hier en daar nog ver verwijderd van het vogelbelang.

Peter van Dalen uit Rotterdam schrijft naar aanleiding van het artikel over de Ransuil in het Vogeljaar 50 (6) 2003, pagina 269 het volgende: 'In de jaren negentig broedde er vele jaren achtereen een paartje Boomvalk op de Begraafplaats Hofwijck te Rotterdam-Overschie. Bij mijn reguliere rondes over de begraafplaats (broedvogelinventarisatie en losse waarnemingen en natuurlijk het

bestuderen van de Boomvalken) is het meermalen voorgekomen dat ik, nadat ik het nest van de Boomvalk was gepasseerd, het mannetje Boomvalk als achtervolger kreeg die enkele malen prooi sloeg achter mij, soms een kleine vogel maar in de meeste gevallen toch een muis. Dit was goed vast te stellen, omdat het mannetje Boomvalk de prooi in de meeste gevallen overdroeg aan het vrouwtje, een prachtig gebeuren! Van mijn aanwezigheid en door mijn bewegingen kon de Boomvalk kennelijk profiteren. De omgeving aldaar is vrij ruw met prima broedgelegenheden voor kleine vogels, er zijn muizenholletjes en mollengangen. Ik wilde u dit graag even melden.'

Aandacht voor de volgende websites:

Wilde Kokkels

Naarmate natuurbeschermingsorganisaties groter worden, sluipt de bureaucratie binnen. Als er belangen bij de overheid gediend zijn, getuigt het van politiek inzicht om de juiste opstelling te kiezen. En soms zie je dat heel grote organisaties plotseling lak hebben aan de gewilde overheids-idealen. Natuurmonumenten leert ons dat bijvoorbeeld. Greenpeace ook nog bij tijd en wijle. It Fryske Gea kan altijd stimulerend uit de hoek komen. Bij de schelpenvisserij op het wad lijkt het of Vogelbescherming en de Waddenvereniging zich niet zo sterk maken voor deze zaak. Opkomen voor de vogels en hun bescherming is toch een doelstelling die zeer respectabel is. Die kokkels worden geoogst voor onder andere maaltijden in Frankrijk en Spanje. Wat hebben onze eiders en Scholkesters daaraan?

Gelukkig komen er nieuwe initiatieven. De actiegroep 'Wilde Kokkels' heeft mijn hart. Op een goede manier laten inzien dat zaken verkeerd gaan. Niet alleen roepen, maar ook aantonen. Als je verliest... gewoon doorgaan totdat je het in het belang van een goed milieu wint. Meer informatie treft u op hun eigen website: <http://www.wildkokkels.nl>. U kunt uw zorgen digitaal melden bij diverse overheidsinstanties en politieke partijen. Ik deed dat en van een aantal kwam bericht terug. Aan het eind van dit jaar komt er een definitief besluit voor de komende tien jaar. Acties helpen! Henri Bouwmeester stelt voor de wadvogels die gestorven zijn, doordat er onvoldoende voedsel voor ze te

vinden is, in een schoendoos op te sturen naar het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Prima. Moet misschien ook met de dode stookolie-slachtoffers gebeuren. Als je doodgaat aan 'teer' krijgen mensen soms veel geld als schadevergoeding. Zou dat voor vogels ook kunnen? Of bordjes: 'Zwemmen op plaatsen waar olietankers varen, kan schadelijk zijn voor de gezondheid!'

De Waddenvereniging heeft voor deze zaak inmiddels ook een eigen site: <http://www.helpdewadvogels.nl>. Ook Vogelbescherming lift op deze site mee. De leden moeten maar flink aan de bel trekken, opdat men zich bewust is voor wie men werkt.

Vossen

Het bruipte op het Eurobirdnet Nederland de afgelopen tijd van mailtjes over het weer laten bejagen van Vossen. Feiten, geloof, ervaringen en doldrieste uitingen, zorgden niet altijd voor leesplezier. Op <http://www.reinaert.tk> wordt gewerkt aan een overzicht van al hetgeen zich rondom dit onderwerp afspeelt. In hoeverre er een onafhankelijk oordeel mee te vormen is, vraag ik mij af. Het lastige is namelijk dat het hier gaat om stellingnames die elkaar slecht verdragen. Het schieten van Vossen hoeft voor mij niet, maar als de Vos mijn kippen steelt, ja dan! Of als de Vos alle gruttojongen, of meeuwenpulli rooft, ja dan toch...

Op dit soort momenten heb ik eigenlijk alleen maar behoefte aan goed onderzoek.

The screenshot shows a web browser window displaying an article. The article title is "Dassen slachtoffer vossenhetze". The text discusses the impact of fox hunting on badgers in the Netherlands. It mentions that badgers are often killed by foxes during hunting operations. The article also notes that badgers are a protected species and that their hunting is illegal. The text is in Dutch and includes a sub-heading "Dassen slachtoffer vossenhetze". There is a small image of a badger on the right side of the article. Below the article, there is a section for "Laatste nieuws" (Latest news) with a list of recent news items.

Niet kortstondig, maar langdurig, zoals Jan Hulscher dat bij de Scholekster doet. Dan valt er op een aantal fronten iets concreets te zeggen. Kortlopende onderzoeken leveren wel conclusies, maar in hoeverre die door andere onderzoeken worden ondersteund, blijft dan onduidelijk. Misschien moeten wij in dezen de samenwerking met de tegenpartij zoeken. De opdracht: een onafhankelijk onderzoek uitvoeren gedurende vele jaren. De conclusies van zo'n onderzoek samen onderschrijven.

De olierramp

De ramp met de Prestige had natuurlijk veel gevolgen voor de vogels. Als u dit leest, zal dit nieuws verdrongen zijn door andere zaken. Mocht u willen weten hoeveel vogels er zeker slachtoffer zijn geworden, bezoek dan: <http://www.vliz.be/olieslachtoffers/index.php>. Men schat dat één op de acht vogels aanspoelt op de kust. De noordwestenwinden van toen zorgden mogelijk voor een iets andere verhouding.

Plaatjes kijken tijdens een sneeuwbuï

Buiten sneeuwt het als ik dit schrijf. Het is één van de laatste dagen van januari. Logisch dat ik met veel plezier het verhaal lees over de Kleine Zwanen die Jelger Herder op zijn website beschrijft. Natuurlijk heeft Wim Tijsen, die zich de laatste jaren ontwikkelt als kenner van deze soort, hem geholpen. De Alkmaarder Jelger fotografeert samen met zijn Zaanse vriendin Maaïke Pouwels vogels en andere dieren. Prachtige plaatjes vinden wij onder het kopje 'Galerij Natuurlijk'. Het zijn

Steenuil.

Foto: Jelger Herder.

digitale opnames. Een prachtige foto van een wants *Arma custos*, gefotografeerd in januari dit jaar in Zaandam. Werkelijk schitterend. Al met al is <http://www.digitalnature.org> een bezoek de moeite waard.

Westland

Op <http://fly.to/vogelaars> vindt u allerlei zaken die met vogels en het Westland te maken hebben. Natuurlijk waarnemingen in de diverse leuke gebiedjes, zoals Solveld, Oranjeplassen en Staelduinse Bos. De trek wordt besproken, evenals het 'rondje' van Rick van Dien. Een zeer overzichtelijke site met leuke zaken. De webmaster is Jacco Duindam en daarbij heeft hij ondersteuning van Ton en Kees van Schie.

Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren, bel of schrijf mij een brief of stuur een e-mail.

■ P.C. Meijer, Mossel 16, 1775 JB Middenmeer. Telefoon: (0277) 50 35 59; e-mail: meijerpc@worldonline.nl. Mijn website vindt u op: <http://members.tripod.com/pcmeijer>. Op de site van 'het Vogeljaar' heb ik in de kop een link gemaakt naar diverse pagina's over de komende digitale snelweg en naar websites van vogelaars en vogelorganisaties. De links uit de afleveringen van deze rubriek vindt u er ook.